

(НИН, 30.07.2009.)

Три године после референдума о државној независности, Црна Гора стоји боље од свих земаља у региону о многим питањима, тврди потпредседник црногорске владе за политички систем, унутрашњу и спољну политику Светозар Маровић. По речима бившег председника бивше државне заједнице Србија и Црна Гора, један од доказа ове тезе је и Упитник Европске комисије, који је прошле недеље европски комесар за проширење Оли Рен уручио црногорском премијеру Милу Ђукановићу. Од одговора на 2.178 питања која садржи Упитник, зависиће да ли ће Европска комисија предложити лидерима Уније да се Црној Гори додели статус кандидата за чланство у ЕУ. "Осим Упитника ЕК, постоји читав низ предности државне независности Црне Горе", каже Маровић. „У смислу приближавања ЕУ, Црна Гора се налази за нијансу у бољој позицији у односу на Србију: потписали смо Споразум о стабилизацији и придруживању, немамо проблем Косова и сарадње са Хашким трибуналом... Један од наших приоритета је чланство у НАТО-у..."

Немате проблем због чињенице да је НАТО бомбардовао СРЈ?

- Бомбардовање је свјежа емоција и тачно је да због тога у дијелу црногорске јавности постоји одређена резерва према НАТО-у. Али, Црну Гору су у Другом свјетском рату нападали и Њемци и Италијани, па данас са тим земљама имамо веома добре односе. Чланство у НАТО нам гарантује већи степен безбједности и једна од предности државне независности је и та што о томе одлучујемо самостално. Предности постоје и у економском смислу: у свијету смо трећа земља по инвестиционом обиму и интересовању за инвестициона улагања. Судаћи по анкетама, постали смо једна од најатрактивнијих свјетских туристичких дестинација. Са социјалног становишта, просјечна плата у Црној Гори, као чланица државне заједнице, износила је 230 еура; данас је 460. Имамо добросусједске односе са свима...Осим са Србијом. Иако је одлука Црне Горе о независности била демократска, имам утисак да су односи Црне Горе и Србије, три године послје, нажалост још увијек оптерећени веома болном и емоционалном реакцијом дијела грађана Србије на ту чињеницу. Вјерујем да државна самосталност није ничим угрозила оно што повезује два народа.

Верујете ли да и грађани Црне Горе који се изјашњавају као Срби мисле исто?

- Црна Гора је грађанска држава и сви њени грађани, без обзира на то како се национално изјашњавају, равноправни су. Црна Гора је моја држава исто колико и њихова. У мојој породици живе складно и они који се осјећају Србима и они који се осјећају Црногорцима. Будући да је био један од првих званичника који је Црној Гори честитао независност, сигуран сам да исто мисли и предсједник Србије Борис Тадић. Наша обавеза није да односе Црне Горе и Србије градимо на епици и реконструкцији митова. Треба да кажемо да смо блиски, да смо кроз историју имали много и споразума и неспоразума и да видимо шта нам је у интересу - да будемо противници или да сарађујемо. Мислим да је боље ово друго. Ако је тако, хајде онда да нам Косово не буде проблем!

Али, Србија је црногорско признање Косова доживела као „забијање ножа у леђа“.

- Да ли би се Косово вратило под државни оквир Србије да је Црна Гора одбила да призна реалност? Прије Црне Горе, Косово је признало већина земаља ЕУ, Америка...

Примедба је била да сте изабрали лош моменат.

- Тајминг је увијек изговор. Наш циљ није био да Србији направимо проблем. Данас са пуно пажње чекамо да се о иницијативи Србије изјасни Међународни суд правде у Хагу. Уколико суд донесе одлуку да је проглашена независност Косова нелегалан чин, Црна Гора ће бити међу првим која ће преиспитати одлуку.

Очигледно не верујете да суд може донети такву одлуку?

- Одлуку суда ћемо респектовати и поступати по њој. Али, будимо реални! Да ли и у самој Србији данас неко вјерује да ће све амбасаде које постоје у Приштини бити повучене и затворене? Навијам за дугорочна, праведна рјешења.

По вашем мишљењу, шта је праведно решење?

- Ако гледате историјски, многе државе данас нису тамо гдје су некада биле, многе границе су промијењене, неке земље су нестајале, друге су настајале... Волио бих када би се овај спор ријешо споразумом и то би било праведно рјешење.

Председник Вујановић и премијер Ђукановић су казали да је Црна Гора трпела притиске од стране неких западних земаља да призна независност Косова. Какве притиске?

- Није било притисака. У дипломатији се то тако не ради. Притисак је у одговорности избора - да ли ћете изабрати оно што подржавају ваши најјачи савезници у евроатлантским интеграцијама или не.

С обзиром на то да сте направили „одговоран избор“, шта сте добили заузврат?

- Одговор је једноставан: изабрали смо да радимо у интересу Црне Горе и тим својим избором послали поруку међународним партнерима шта је наш приоритетни циљ.

Какву сте поруку послали Србији?

- Послали смо поруку да, када би од нас зависило да ли ће Косово бити независно, наша одлука сигурно не би била против Србије.

За новог амбасадора Црне Горе у Београду биће именован Игор Јововић. Да ли сте ипак уважили сугестију Србије да кандидат за амбасадора не буде неко ко је био у влади која је признала независност Косова?

- Не знам за такву сугестију Србије, али, без обзира на блискост, не можемо било коме, па ни српској влади, дозволити да бира ко ће бити црногорски амбасадор у Београду. Свака држава има суверено право да одлучи кога ће послати за амбасадора у неку земљу.

Ипак, плашите ли се да ће најављена размена амбасадора на релацији Подгорица – Приштина додатно пореметити односе Србије и Црне Горе?

- У овом тренутку, то је у фази припрема, али не могу вам рећи када ће се то тачно десити.

Мислите ли да односе Србије и Црне Горе додатно оптерећују и лица за којима је Београд расписао потерницу, а која се, наводно, крију у Црној Гори? Звездан Терзић, наводно је виђен у Будви.

- Не мислим и сигуран сам да ће наши односи у будућности ићи узлазном путањом. Што се господина Терзића тиче, немам шта да додам званичном ставу наше полиције која је то већ демантовала. Никада га нисам срео.

Да ли сте срели Богољуба Карића, Слободана Радуловића, Станка Суботића...

- Не. Господина Радуловића такође нисам видио, као ни Суботића. Да јесам, не брините – наше фотографије би већ биле објављене.

Неке су и објављене.

- Ријеч је о фотографијама старијег датума.

Премијер Ђукановић је недавно изјавио да је пријатељ са Станком Суботићем. А ви?

- Пријатељ мог пријатеља је и мој пријатељ.

Многи ваши пријатељи били су гости на гламурозној свадби вашег сина Милоша. С обзиром на пријављене приходе, како сте успели да платите толику свадбу?

- Из новина сам сазнао да је та свадба коштала читаво мало богатство, што наравно није тачно. Морам да кажем да сам, као сваки Црногорац, јако радостан што сам оженио сина. Радостан сам што имам неке људе за пријатеље и што су међу њима велике звијезде из свијета музике. Једном у животу жените сина а, као што знате, у нашој традицији је да, када правите весеља, у то уложите и више него што објективно можете. Људи су се задуживали...

Ви нисте? Нисте, рецимо, морали да тражите кредит од банке Аца Ђукановића?

- Нисам.

Дакле, нисте кредитно задужени код Прве банке?

- У поменутој банци не посједујем акције и нисам задужен. Мој син и ја смо се бавили приватним послом, о чему постоје уредно пријављени приходи. Политички противници у свему виде гријех, па и у томе када за сина правите свадбу. Изгледа да је потпредсједницима владе забрањено да жене синове!

А, не, господине Маровићу, није забрањено. Питање је – како сте успели то да платите?! Изгледало је као код цара Хаила Селасија: на двору се једе златним кашикама, а испред – народ бос, го и гладан.

- Медији су направили такву слику. У неким новинама сам чак прочитао да сам потрошио пола милиона еура! Шта на то да одговорим, осим да то није тачно?!

Судећи по иницијативи НВО МАНС-а државном тужиоцу, у којој је затражена провера законитости стицања ваше имовине, за три године бављена бизнисом сте стекли завидно богатство и на том економском умећу би вам позавидели и много успешнији бизнисмени.

- Ако питање базирате на тврдњама МАНС-а, онда сте лоше обавијештени, чиме сам, морам рећи, врло изненађен. Та организација је веома корисна...

Али вас очигледно јако нервира.

- Не, не нервира ме. То што они раде личи на Великог инквизитора: можете доказати да сте невини само ако не изгорите на њиховој ломачи. Тврде, рецимо, да имам 816.000 квадратних метара земљишта у Грбљу код Будве. Кажем да немам. Отац ми је оставио насљеђе и то није гријех. МАНС тврди да сам ту земљу стекао у посљедње три године. О чему се ради?! Да ми је забрањено да имам насљеђе? Срећом, црногорска јавност је препознала ко стоји иза таквих напада.

Ко стоји?

- Нисам присталица теорија завјере, али чињеница је да је Црна Гора на путу да постане кандидат за члана ЕУ, да уђе у НАТО, тако ово може бити сценарио који покушава да нас, криминализујући власт, спријечи на том путу. Осим тога, када је неко много јак, није лоше да буде опоменут.

Опоменут, али – од кога? Бивши шеф црногорске Трговинске мисије у Вашингтону, Ратко Кнежевић, у интервјуу подгоричким Вијестима...

- ...Опростите, али не желим да коментаришем нити једну ријеч из тог интервјуа. Једноставно – не коментаришем! Када ме питате ко стоји иза напада на црногорски државни врх, морам да вам кажем да не мислим да се то ради на неком високом нивоу. Напротив. Иза тога могу да стоје нижи оперативци који сматрају да није лоше у некој земљи имати и алтернативу. И то је у реду. Немам ништа против да покушају. Буним се против неистина које се о мени у посљедње вријеме пласирају у медијима.

На шта мислите? Дуго сте у јавности доживљавани као човек који са филозофским миром посматра ствари, који се гади „блата материјалности“.

- У Црној Гори је јако тешко бити индивидуализован. Овдје, по правилу, постоје колективни суд и колективна реакција која покушава да вас прогна из нормалног друштва тако што ће вас дисквалификовати неистинама. Познато је да сам учествовао у оснивању Града театра, у довођењу неких свјетских рок звијезда у Будву, покушао да Црну Гору промовишем преко свјетског џет-сета, филмских звијезда, шеика... Људи вас, ни кривог ни дужног, онда повезују са тим и мисле – и он је богат као ови са којима је. Међутим, огромна већина Будвана зна шта је истина. Извините, али ако баш хоћете – то су доказали на недавно одржаним локалним изборима, када је 75 одсто мојих суграђана гласало за Демократску партију социјалиста.

Јесте ли богат човек? Не мислим духовно, то се подразумева.

- Рецимо да сам у стању да се старам о својим прохтјевима које држим под контролом.

Да ли под „прохтјевима које држите под контролом“ подразумевате и приватни авион, скупоцену јахту, станове, импресиван „возни парк“ који, наводно, имате у поседу?

- Посао којим се бавим, нажалост, подразумемијева обавезу да се непрестано бавите демантовањем неистина које медији о вама пласирају. Наравно, немам приватни авион, немам јахту, немам „импресиван возни парк“... Да ли бих волио све то да имам – бих, наравно. Рекао сам вам да сам, заједно са премијером Ђукановићем, након стицања државне независности, изашао из државне политике и почео да се бавим бизнисом...

Из те политике сте отишли својом вољом или је та одлука била изнуђена?

- Својом вољом. Иначе, не подносим када ме притискају.

Зашто сте се ипак вратили? Спекулише се да сте, слично као и премијер Ђукановић, то учинили због имунитета: премијер због суђења у Италији, ви због афере Сателит.

- Нема говора! Тзв. афера Сателит је исконструисана. Био сам на челу државне заједнице и један од заједничких циљева држава чланица су биле брже евроатлантске интеграције, реформа војске, модернизација, подизање нивоа контроле граница, улазак у систем и програм који користе најразвијеније земље... О томе смо разговарали отворено и озбиљно на свим нивоима укључујући Врховни савјет одбране. Тадашњи министар одбране државне заједнице, Првослав Давинић, имао је овлашћење да разговара са израелском фирмом, веома познатом у Србији. Нажалост, то никада није доведено до краја, осим што је господин Давинић потписао драфт који изражава његову сагласност да се може даље ићи са тим. Изван сваке сумње је да смо господин Давинић и ја, чланови Врховног савјета одбране и чланови Савјета министара, могли имати било какву корист од куповине сателита. Корист су могле имати једино Црна Гора и Србија.

Зашто сте се, дакле, вратили у политику?

- У државну политику сам се вратио због самопостављеног моралног императива, који гласи: оно што тражиш од другог, тј. од премијера Ђукановића, не можеш да не тражиш и од себе. Када је Ђукановић рекао да бих могао бити користан у тој влади, више нисам имао могућности да га одбијем. Осим тога, у ситуацијама великих криза – а јасно је да је ово таква ситуација – природно је да сви људи који се налазе у врху политичке партије преузму одговорност за стање у држави.

Али, након избора у марту 2009, премијер Ђукановић је више пута поновио да неће менати тим; после тога сте у неколико интервјуа рекли да бисте радо поделили одговорност са њим, што је могло да изгледа као да се самокандидујете за место вицепремијера.

- Прво, нисам тражио мјесто вицепремијера, јер такво мјесто не постоји. Друго, да сам

се самокандидовао, то би значило да то мјесто нисам заслужио. Треће, добијено мјесто потпредсједника владе би такође значило да имам моћ да против воље некога ко одлучује, а то је премијер Ђукановић, могу да наметнем своју вољу. Четврто, изгледало би да имам већу моћ од предсједника своје партије, предсједника владе и свог пријатеља, Мила Ђукановића, што није истина. Ако би та теза била тачна, то би значило да се, с обзиром на позицију коју имам у партији, господин Ђукановић боји мог утицаја. Ни то није тачно. ДПС изузетно складно функционише као тим и читава та теза о самокандидовању наставак је приче о наводном дугогодишњем ривалству или притајеној нетрпељивости између премијера и мене.

Што, наравно, није тачно?

- Наравно. Мислим да то произлази управо из слабости наших противника: када немате довољно снаге у себи, онда измишљате конфликте унутар супротног тора. Мој однос са премијером Ђукановићем је дуже од деценије интригантан управо због тога што почива на блискости разлика.

Које су кључне разлике између Ђукановића и вас?

- Ђукановић је тип вође, лидера јаке експресије која доводи до тога да имате једнако страствене сљедбенике, као и опоненте којих је, наравно, много мање. То је слика која функционише у јавности и која није баш тачна. Истина је да је Ђукановић човјек који умије да саслуша саговорника, да призна када није у праву, прагматичан је и одговоран. С друге стране, у јавности сам представљен као човјек за анализе, припрему планова, вјештину одржавања на власти која се у јавном дискурсу везују за моје наводне латинско-млетачке коријене.

Јавност вас погрешно перципира као лукавог човека?

- Да, тачно то. Приписује ми се лукавост ума, коју, наводно, користим за заједничку ствар. И, рећи ћу вам: по истраживањима спроведеним након формирања владе, ДПС никада није боље стајао. Наиме, имамо око 53 одсто подршке, без СДП-а и осталих коалиционих партнера.

У чему је заиста тајна дуговечности ваше партије? Убедљиво сте најдуговечнија власт у региону.

- Тачно је да демократија подразумијева смјењивост власти, али било је доста влада у Европи које су биле дуговјечне – почев од оне Хелмута Кола до Маргарет Тачер или Тонија Блера. У том смислу, Црна Гора није изузетак.

Господине Маровићу, нико од примера који сте навели није доживео трансформацију као ваша партија: од тврдих „милошевићеваца“ са израженом националистичком реториком, до његових највећих противника; од јуришника на Дубровник и заговорника „коначног обрачуна са Хрватима“, до приче о „мултиетничком складу“ и „добросуседским односима“.

- Да ли је лоше бити бољи, чак да је и тачно то што говорите?!

Шта није истина?! Сетите се шта сте сви заједно говорили, писали, сетите се „Рата за мир“... На крају, радило се о црногорским добровољцима.

- То је била ЈНА. Живјели смо у Југославији и питање је да ли је било легитимно нападати војнике ЈНА који су били на територији своје земље, Југославије. Неко ко је годинама учен да је Југославија његова једина земља... Можда је то била моја грешка или грешка свих нас...

У демократским земљама, господине Маровићу, због таквих се „грешака“ губи власт.

- Вјерујем да бисте ви то можда и жељели, али о томе одлучују грађани. Нема идеалних власти, али ми смо могли увијек изаћи и рећи да је у Црној Гори сачуван мир док су други ратовали, да је Црна Гора била отворена за све који су бјежали од ратова, да је била примјер мултиетничке толеранције. Црна Гора је постала независна, на вратима је Европске уније, НАТО-а... Ако вам је заиста стало до Црне Горе, да ли бисте због свега тога смијенили актуелну власт?! Управо због свога наведеног наша већина има снажну и демократску подршку. Ту лежи једна од наших предности и „тајна“ дуговјечности ДПС-а.

(разговор водила Тамара Никчевић)